

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr.101g/2018

privind excepția de neconstituționalitate
a articolului 344 alin. (3) lit. d) din Codul contravențional

CHIȘINĂU

9 iulie 2018

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
dlui Aurel BĂIEȘU,
dlui Igor DOLEA,
dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dnei Eugenia Mîța, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 5 iulie 2018,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 9 iulie 2018 în camera de consiliu,

Prezintă următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 344 alin. (3) lit. d) din Codul contravențional, ridicată de către dl Eugeniu Popic, parte în dosarul nr. 5r-408/2018, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională pe 5 iulie 2018, de către judecătorul Ghenadie Pavliuc de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, se află în examinare cauza privind contestarea procesului verbal de constatare și a deciziei de sancționare a contravenției prevăzute de articolul 344 alin. (3) lit. d) din Codul contravențional, contestație depusă de către dl Eugeniu Popic.

4. În cadrul ședinței de judecată din 2 iulie 2018, dl Eugeniu Popic a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 344 alin. (3) lit. d) din Codul contravențional, motivând că prevederile criticate nu sunt clare.

5. Prin încheierea din aceeași dată, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a dispus trimiterea sesizării către Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 21

Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 25

Libertatea individuală și siguranța persoanei

„(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sînt inviolabile.

(2) Percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sînt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege.

(3) Reținerea nu poate depăși 72 de ore.

(4) Arestarea se face în temeiul unui mandat, emis de judecător, pentru o durată de cel mult 30 de zile. Asupra legalității mandatului se poate depune recurs, în condițiile legii, în instanța judecătorească ierarhic superioară. Termenul arestării poate fi prelungit numai de către judecător sau de către instanța judecătorească, în condițiile legii, cel mult până la 12 luni.

(5) Celui reținut sau arestat i se aduc de îndată la cunoștință motivele reținerii sau ale arestării, iar învinuirea – în cel mai scurt termen; motivele reținerii și învinuirea se aduc la cunoștință numai în prezența unui avocat, ales sau numit din oficiu.

(6) Eliberarea celui reținut sau arestat este obligatorie dacă motivele reținerii sau arestării au dispărut.”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate.

[...]”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

7. Prevederile relevante ale Codului contravențional sunt următoarele:

Articolul 344

Încălcarea cerințelor stabilite în actele normative privind producerea, depozitarea, punerea la dispoziție pe piață și comercializarea produselor, privind prestarea serviciilor și încălcarea regulilor de protecție a consumatorilor

„[...]”

(3) Încălcarea regulilor privind protecția consumatorilor prin:

[...]”

d) utilizarea de către comerciant a practicilor comerciale incorecte (înșelătoare și/sau agresive) care denaturează sau sunt susceptibile să denatureze în mod esențial comportamentul economic al consumatorului mediu la care ajung sau căruia li se adresează ori al membrului mediu al unui grup, în cazul când practicile comerciale sunt adresate unui anumit grup de consumatori,

se sancționează cu amendă de la 30 la 60 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 60 la 120 de unități convenționale aplicată persoanei juridice;

[...]”

8. Prevederile relevante ale Legii privind protecția consumatorilor nr. 105 din 13 martie 2003 sunt următoarele:

Articolul 13 Practici comerciale incorecte

„[...]

(15) Sunt considerate ca fiind agresive, în orice situație, următoarele practici comerciale:

a) crearea impresiei consumatorului că nu poate părăsi sediul comerciantului până când nu se încheie un contract;

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

9. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că dispozițiile legale criticate nu respectă cerințele de calitate a legii. În acest sens, autorul menționează că prevederile articolului 344 alin. (3) lit. d) din Codul contravențional nu sunt clare și previzibile, deoarece nu stabilesc în mod distinct și explicit care sunt elementele constitutive ale practicilor comerciale incorecte (înșelătoare și/sau agresive) pentru a căror utilizare comerciantul poartă răspundere contravențională.

10. De asemenea, autorul menționează că prevederile criticate nu fac trimitere la vreun act normativ care ar avea legătură cu acestea și care, în mod concret, să stabilească practicile comerciale incorecte (înșelătoare și/sau agresive).

11. Autorul consideră că prevederile articolului 344 alin. (3) lit. d) din Codul contravențional contravin dispozițiilor constituționale de la articolele 1 alin. (3), 4, 20, 21, 23, 25, 46 alin. (1) și 54.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului contravențional, ține de competența Curții Constituționale.

14. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de către dl Eugeniu Popic, parte în dosarul nr. 5r-408/2018, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru. Sesizarea este formulată de către un subiect abilitat cu acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

15. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile articolului 344 alin. (3) lit. d) din Codul contravențional, care sancționează încălcarea regulilor privind protecția consumatorilor prin utilizarea de către comerciant a practicilor comerciale incorecte (înșelătoare și/sau agresive) care denaturează sau sunt susceptibile să denatureze în mod esențial comportamentul economic al consumatorului mediu la care ajung sau căruia li se adresează ori al membrului mediu al unui grup, atunci când practicile comerciale sunt aplicate pentru un anumit grup de consumatori.

16. Curtea observă că, deși autorul excepției pretinde că dispozițiile legale contestate contravin articolelor 1 alin. (3), 4, 20, 21, 23, 25, 46 alin. (1) și 54 din Constituție, din motivarea excepției de neconstituționalitate rezultă o critică a articolului 344 alin. (3) lit. d), din perspectiva unei lipse de claritate și previzibilitate a acestuia.

17. Curtea subliniază că, potrivit articolului 24 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 39 din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea trebuie să fie motivată și să descrie obiectul și circumstanțele pe care subiectul își bazează revendicările.

18. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că autorul acesteia este nemulțumit de faptul că descrierea faptelor care constituie practici comerciale incorecte (înșelătoare și/sau agresive) nu se regăsește în conținutul Codului contravențional, ci în cuprinsul articolului 13 alin. (15) lit. a) din Legea privind protecția consumatorilor nr. 105 din 13 martie 2003, fapt ce contravine normelor de tehnică legislativă și, implicit, exigențelor de calitate a legii.

19. Curtea menționează că prin noțiunea de lege contravențională se înțelege orice dispoziție care privește regimul contravențiilor. Astfel, având în vedere titlul marginal al normei cuprinse la art. 344 alin. (3) lit.d) din Codul contravențional [„Încălcarea cerințelor stabilite în actele normative privind producerea, depozitarea, punerea la dispoziție pe piață și comercializarea produselor, privind prestarea serviciilor și încălcarea regulilor de protecție a consumatorilor”], „cerințele stabilite” și ”regulile de protecție” pot fi dezvoltate în alte acte normative care reglementează domeniul protecției consumatorilor, cu condiția să existe o conexiune

logică pentru a le oferi destinatarilor posibilitatea să determine conținutul domeniului reglementat.

20. Dispozițiile cu caracter contravențional se pot regăsi fie în aceeași lege contravențională (de exemplu, Codul contravențional), fie în legi speciale diferite (*i. e.*, Legea privind protecția consumatorilor). Noțiunea de lege contravențională nu privește în mod automat un act normativ în întregul său.

21. Faptul că practicile comerciale incorecte ale comercianților față de consumatori sunt reglementate prin norme complinitoare într-un alt act normativ nu contravine cerințelor de calitate a legii, atâta timp cât elementele esențiale ale conduitei sancționate se regăsesc în Codul contravențional.

22. Mai mult, Curtea observă că, potrivit articolului 1 alin. (2) din Codul contravențional, în cazurile expres prevăzute, „dispoziția articolului din cod poate să conțină o normă de trimitere la un alt act cu caracter normativ, și în asemenea cazuri, exigențele aplicabile normei legii contravenționale, inclusiv exigența de previzibilitate, sunt aplicabile și actului normativ respectiv”.

23. Fără a contesta principiul legalității, Curtea menționează că recurgera la norme complinitoare stabilite în alte acte normative decât Codul contravențional constituie o expresie a procesului obiectiv de reglementare normativă și, în definitiv, asigură stabilitatea legii contravenționale, astfel încât conținutul acesteia să nu fie afectat de modificările frecvente ale actelor normative subsecvente, precum și legătura sistemică cu alte acte normative aplicabile.

24. Prin urmare, Curtea constată că prevederile analizate ale articolului 344 alin. (3) lit. d) din Codul contravențional au un conținut normativ clar și precis pentru a putea fi înțelese și oferă suficiente repere pentru ca destinatarul acestora - în cazul de față, comerciantul - să înțeleagă sensul lor, să își adapteze conduita și să aibă reprezentarea corectă a faptelor care sunt calificate drept practici comerciale incorecte (înșelătoare și/sau agresive).

25. Cu referire la critica privind încălcarea dreptului de acces liber la justiție, prevăzut de articolul 20 din Constituție, Curtea menționează că prevederile legale care fac obiectul excepției de neconstituționalitate nu conțin norme care să împiedice dreptul părților de acces la un tribunal și de a beneficia de un proces echitabil. Acestea au parte de toate garanțiile procesuale, inclusiv de posibilitatea de a contesta procesul-verbal de constatare și sancționare a contravenției, chiar dacă legalitatea acestuia este prezumată.

26. De asemenea, Curtea menționează că normele de la articolele 21 și 25 din Constituție, care garantează prezumția nevinovăției, libertatea individuală și siguranța persoanei, nu sunt incidente în prezenta cauză.

DECIZIE DE INADMISIBILITATE A SESIZĂRII NR. 101G/2018
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A ARTICOLULUI 344 ALIN. (3)
LIT. D) DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL

27. Având în vedere cele menționate, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este nefondată.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* excepția de neconstituționalitate a articolului 344 alin. (3) lit. d) din Codul contravențional, ridicată de către dl Eugeniu Popic, parte în dosarul nr. 5r-408/2018, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

*Chișinău, 9 iulie 2018
DCC nr. 82
Dosarul nr. 101g/2018*